

**แนวทางการนำหลักนิติวิทยาศาสตร์มาสนับสนุนการดำเนินคดียาเสพติด
ในเขตอำนาจตำรวจภูธร ภาค 3**
**A Guideline in Applying Forensic Science Principle to Support
Narcotics Cases in Provincial Police Area 3**

วุฒิกิรเดช สามงามยา
Wuttikondet Ngamsamya
มหาวิทยาลัยศิลปากร
Silpakorn University

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการนำหลักนิติวิทยาศาสตร์มาสนับสนุนการดำเนินคดียาเสพติดในพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 3 โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้เครื่องมือวิจัยโดยวิธีสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 16 คน ได้แก่ พนักงานสอบสวน และอัยการในเขตอำนาจตำรวจภูธรภาค 3 รวม 8 จังหวัด คือ ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี อำนาจเจริญ และ ยโสธร และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งมีผลการวิจัยดังนี้ 1) รายละเอียดในบันทึกการจับกุมต้องมีความชัดเจน 2) ต้องดำเนินการเก็บพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุตามระเบียบและกฎหมายพยานหลักฐานเพื่อให้สามารถใช้แสดงในชั้นศาลได้ 3) การตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ได้แก่ ผลตรวจปัสสาวะ เส้นผม หลักฐานรอยนิ้วมือ ในบรรจุภัณฑ์ยาเสพติด ในตัวยาเสพติดเอง หรือในธนบัตรของกลาง หลักฐาน DNA จากสถานที่เกิดเหตุ หีบห่อยาเสพติด ตัวยาเสพติดและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเสพยา โดยใช้เทคนิคการป้ายด้วยสำลีก้าน บันทึกการใช้โทรศัพท์ติดต่อระหว่างผู้ล่อซื้อกับผู้ต้องหา และการตรวจทางเคมีถึงสารหรือวัตถุที่เก็บจากที่เกิดเหตุคือยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายยาเสพติดของไทย

คำสำคัญ : พยานหลักฐาน, นิติวิทยาศาสตร์, คดียาเสพติด

Abstract

An objective to examine a guideline in applying forensic science to support narcotics cases in provincial police area 3. This research is a qualitative research with In-depth interview tool with 16 key informants: Interrogative officer and Provincial attorney in 8 provinces of Chaiyaphum, Nakorn Rachasima, Buriram, Surin, Srisaket, Ubolratchathani, Amnartcharoen, and Yasothon. Data were analyzed with content analysis. The findings were 1) Details on Arrest Record must be clear 2) Evidence collecting in crime scene must be done by law and regulation in order to be able to submit in court. 3) Forensic Science analysis are urine analysis, hair, finger prints in drugs package or in drugs itself or in bank note evidence, DNA from crime scene, drug package, drug and tool in consuming with

cotton bud swab, the phone record between buyers and sellers, chemical analysis indicated that those substance is illegal drug as per Thai law.

Keywords: Evidence, Forensic Science, Drug Case.

บทนำ

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาสังคมหลักของประเทศไทยมาเป็นเวลานานแม้ว่ารัฐบาลในทุกยุคทุกสมัยจะมียุทธศาสตร์การป้องกันปัญหายาเสพติด แต่ปัญหายาเสพติดยังคงเพิ่มขึ้นในประเทศไทย และในอนาคตยังมีแนวโน้มรุนแรงอยู่และทวีความซับซ้อนมากขึ้น ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่เกิดจากผู้กระทำความผิดในลักษณะต่าง ๆ กัน คือ ผู้ค้าหรือผู้จำหน่าย ผู้ผลิตและผู้เสพ ผู้ที่รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาจึงอาจมองการแก้ไขปัญหาในลักษณะเน้นไปในแนวทางที่ตนรับผิดชอบอยู่โดยตรง เช่น แพทย์ก็มุ่งถึงเรื่องการให้การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปราบปรามจะแสวงหามาตรการ และวิธีการปราบปรามที่มีประสิทธิภาพ เจ้าหน้าที่ด้านการศึกษา จะเห็นว่าด้านการปัญหาสังคม อาจเห็นว่าวิธีการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเป็นแนวทางที่น่าจะแก้ไขปัญหาได้ ซึ่งได้พิจารณานำไปดำเนินการแล้ว ในการควบคุมพืชเสพติดและส่งเสริมการปลูกพืชทดแทนสำหรับชาวไทยภูเขา เป็นต้น แม้ว่าผู้รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาจะให้ความสำคัญของมาตรการต่าง ๆ ดังกล่าว และประมวลเข้าด้วยกันเพื่อให้เป็นเครื่องมืออันมีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาเสพติดอันร้ายแรงก็ตาม ก็ไม่อาจมองข้ามความสำคัญของมาตรการกฎหมายที่ใช้บังคับเพื่อการดำเนินคดี และการดำเนินคดีตามกฎหมายได้ทราบเท่าที่บุคคลบางจำพวก เช่น นายทุนผู้ผลิต หรือผู้จำหน่าย ยังมีบทบาทสำคัญ ในการก่อกองปัญหายาเสพติดให้แก่สังคมและประเทศชาติ (ไชยยศ เหมมะรัชตะ และคณะ, 2526)

ทั้งนี้จากรายงานประจำปี การดำเนินคดียาเสพติดประจำปี 2561 (สำนักงานปราบปรามยาเสพติด, 2561) มีการเพิ่มขึ้นของจำนวนคดี และ ปริมาณยาเสพติดที่จับกุมได้ในแต่ละคดี โดย เขตอำนาจของตำรวจภูธรภาค 3 ครอบคลุม 8 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้แก่ นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี อำนาจเจริญ และ โยธธร มีการจับกุมและดำเนินคดีสูงสุดในปี 2560 และปี 2561 แต่ยังมีปัญหาบางประการในการดำเนินคดีและข้อกฎหมาย เช่น ปัญหาในการปฏิบัติงาน และการขัดกันของซึ่งในต่างประเทศมีเรื่องการลดทอนความ เป็นอาชญากรรมทางคดียาเสพติด (Decriminalization) เรื่องผู้เสพคือผู้ป่วยซึ่งอยู่ในหลักการและเหตุผล ของพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 แต่ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ถ้าจะทำการโครงการแลกเปลี่ยนเข็ม หรือการบำบัดยาเสพติดด้วยสารทดแทนโดยการให้สาร เมธาโดน (Methadone) ยังไม่สามารถทำได้รวมทั้งการจัดตั้งศูนย์ลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติด (Drop in Center) ซึ่งในขณะนี้มีการดำเนินการอยู่แล้ว แต่การดำเนินการตามมาตรการทางเลือกเหล่านี้ ถ้าตำรวจเห็นต้องถูกจับ รวมถึงปัญหาอื่น ๆ เกี่ยวกับคดียาเสพติดที่พบ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางการนำหลักนิติวิทยาศาสตร์มาสนับสนุนการดำเนินคดียาเสพติดในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 16 คน ได้แก่ พนักงานสอบสวน และอัยการในเขตอำนาจตำรวจภูธรภาค 3 รวม 8 จังหวัด คือ ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี อำนาจเจริญ และ ยโสธร และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ใช้ในการดำเนินคดีอาชญากรรมประกอบไปด้วยพยานหลักฐานดังต่อไปนี้

1. หลักฐานการมีอาชญากรรมในร่างกายจากผลตรวจปัสสาวะ หรือเส้นผม โดยพนักงานสอบสวนจะเก็บปัสสาวะของผู้ต้องหาและตรวจโดยชุดตรวจหาสารเสพติด ซึ่งสามารถออกผลเร็วว่ามีสารเสพติดในปัสสาวะของผู้ต้องหาหรือไม่

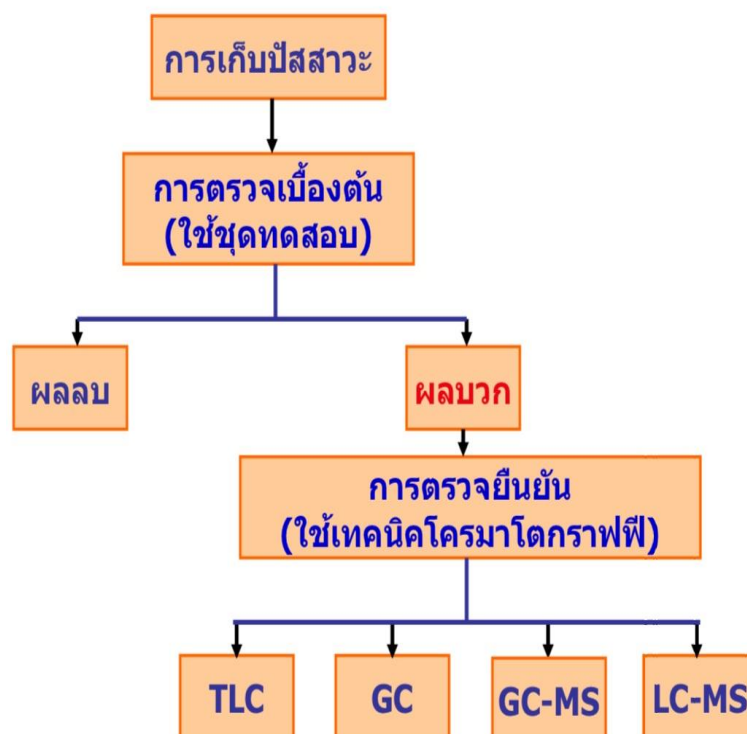
โดยมีหลักเกณฑ์ในการเก็บปัสสาวะคือ ต้องจัดให้มีบริเวณสำหรับปัสสาวะ มีผู้ควบคุมการปัสสาวะของผู้ต้องหา มีภาชนะสำหรับเก็บปัสสาวะที่แห้งและสะอาด พร้อมฉลากติดภาชนะ ระบุชื่อผู้ต้องหา วันที่ เวลาเก็บ และปริมาณปัสสาวะ และต้องจัดเก็บโดยเจ้าหน้าที่ที่ผ่านการอบรมวิธีใช้ชุดทดสอบ โดยมีปริมาณในการเก็บที่แตกต่างกันได้แก่ เมทแอมเฟตามีนและยาอี เก็บไม่น้อยกว่า 15 มิลลิลิตร กัญชา เก็บไม่น้อยกว่า 30 มิลลิลิตร และ มอร์ฟินและโคเคน เก็บไม่น้อยกว่า 60 มิลลิลิตร

ช่วงเวลามีโอกาสตรวจพบสารเสพติดในปัสสาวะแบ่งตามชนิดของสารเสพติดและลักษณะการเสพ

ชนิดสารเสพติด	ผู้เสพไม่ประจำ	ผู้เสพประจำ	ผู้เสพเรื้อรัง
แอมเฟตามีน	1-3 วัน	2-6 วัน	2-3 สัปดาห์
เมทแอมเฟตามีน	1-3 วัน	2-6 วัน	2-3 สัปดาห์
ยาอี	1-3 วัน	2-6 วัน	2-3 สัปดาห์
กัญชา	2-5 วัน	4-14 วัน	อาจถึง 2-3 เดือน
โคเคน	12-48 ชม.	1-4 วัน	อาจถึง 2-3 สัปดาห์
มอร์ฟิน	12-48 ชม.	2-6 วัน	อาจถึง 2-3 สัปดาห์
โคเดอีน	1-3 วัน	2-5 วัน	อาจถึง 2-3 สัปดาห์
เบนโซไดอาซีปีนส์	2-5 วัน	4-14 วัน	อาจถึง 1 เดือน

**ชนิดสารเสพติด สารสำคัญ สารเมตาบอไลต์
และสารที่ตรวจพบได้ในปัสสาวะ**

ชนิดสารเสพติด	สารสำคัญ	สารเมตาบอไลต์	สารที่ตรวจพบได้ ในปัสสาวะ
ยาบ้า/ ไอซ์	เมทแอมเฟตามีน	แอมเฟตามีน	เมทแอมเฟตามีน แอมเฟตามีน
ยาอี	MDMA	MDA	MDMA, MDA
ยาเลิฟ	MDA	MDA	MDA
กัญชา	สารกลุ่มแคนา- บินอยด์	11-นอร์-เดลต้า-9-เตตรา- ไฮโดรแคนาบินอล คาร์- บอกซิลิกแอซิด	11-นอร์-เดลต้า-9-เต- ตรา-ไฮโดรแคนาบิน- นอล คาร์บอกซิลิกแอ- ซิด

การตรวจสอบปัสสาวะดำเนินการด้วยการทดสอบความเข้มข้นและปริมาณปัสสาวะ วัดความเป็นกรดต่าง วัดอุณหภูมิ มีสีเหลืองอ่อนถึงแก่ มีกลิ่น

**ชนิดของสารเสพติด สารที่ตรวจพบได้ในปัสสาวะ
และเกณฑ์การตัดสินผลการตรวจพบ**

ชนิดสารเสพติด	สารที่ตรวจพบได้ในปัสสาวะ	ค่า เกณฑ์ (นาโนกรัม/ มิลลิลิตร)
ยาบ้า/ ไอซ์	เมทแอมเฟตามีน/ แอมเฟตามีน	1000
ยาอี	MDMA/ MDA	1000
ยาเลิฟ	MDA	1000
กัญชา	11-nor- Δ^9 -THC-COOH	50
เฮโรอีน	มอร์ฟีน / 6MAM	300
มอร์ฟีน	มอร์ฟีน / M3G	300
โคเคน	โคเคน	300

2. หลักฐานรอยนิ้วมือ ในบรรจุภัณฑ์ยาเสพติด ในตัวยาเสพติดเอง หรือในธนบัตรของกลาง ดำเนินการโดยกองพิสูจน์หลักฐานสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยการใช้ฝุ่นเคมี หรือ เทปกาวยใส เพื่อให้รอยนิ้วมือเด่นชัดและนำไปเปรียบเทียบกับรอยพิมพ์นิ้วมือของผู้ต้องหา

3. หลักฐาน DNA จากสถานที่เกิดเหตุ หีบห่อยาเสพติด ตัวยาเสพติดและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเสพยา โดยใช้เทคนิคการป้ายด้วยสำลีก้าน และนำไปเปรียบเทียบกับ DNA ของผู้ต้องหาเพื่อสร้างความเชื่อมโยงในคดี การตรวจ DNA ต้องกระทำโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีอำนาจตามกฎหมาย การตรวจ DNA มีต้นทุนสูงและมีความสลับซับซ้อน การแปลผลการตรวจและให้ความเห็นทางคดีต้องกระทำโดยผู้เชี่ยวชาญ การสร้างฐานข้อมูล DNA จะเป็นประโยชน์ในการเชื่อมโยงการทำความผิดได้

4. บันทึกการใช้โทรศัพท์ติดต่อระหว่างผู้ล่อซื้อกับผู้ต้องหา โดยข้อมูลที่นำออกมาจากโทรศัพท์ หรือโทรศัพท์เคลื่อนที่ จะได้กระทำตามกระบวนการตามกฎหมาย ได้แก่ การได้มาของข้อมูล การตรวจสอบฐานข้อมูล การคัดลอกข้อมูล โดยมีหลักการสำคัญคือ ต้องไม่มีการเปลี่ยนแปลงที่ตัวหลักฐานต้นฉบับ เนื่องจากหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์สามารถปรับปรุงแก้ไขได้

5. ความสอดคล้องของบันทึกการจับกุมและแผนที่เกิดเหตุ

6. การตรวจสอบทางเคมีว่าของกลางที่ยึดได้ในที่เกิดเหตุเป็นยาเสพติดให้โทษ โดยใช้การตรวจสอบทางเคมี ถึงส่วนประกอบของวัตถุพยานที่พบในที่เกิดเหตุ

7. ภาพถ่ายสถานที่เกิดเหตุในวันเกิดเหตุ

เอกสารอ้างอิง

ไชยยศ เหมมะรัชตะ และคณะ. (2526). *กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด*. กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์.
สำนักงานปราบปรามยาเสพติด, (2561). *รายงานประจำปี การดำเนินคดียาเสพติดประจำปี 2561*.
สำนักงานปราบปรามยาเสพติด: กรุงเทพมหานคร.